

LLATÍ**PAU-2010****Estructura de l'examen**

La prova constarà de dues opcions (A i B), en cada una de les quals es valoraran els coneixements lingüístics i els coneixements culturals que l'alumnat haurà adquirit sobre la llengua llatina, la literatura llatina i la civilització romana. Cada opció estarà dividida en quatre exercicis d'acord amb la distribució següent:

1r. Versió d'un text.

L'objectiu principal d'aquest exercici és comprovar de manera global fins a quin punt l'alumnat "ha assolit la competència d'interpretar d'una manera coherent el contingut d'un text en prosa de dificultat mitjana-baixa, aplicant els coneixements morfosintàctics i lèxics bàsics de la llengua llatina" (OBJECTIU 1 del currículum).

Amb aquesta finalitat, l'examinand haurà de proposar una versió en català o en castellà d'un text escrit en llatí. Aquest text, que serà comú per a ambdues opcions i tindrà unitat de sentit, estarà precedit d'un encapçalament que orienti l'estudiant sobre el tema del qual tracta. El text constarà de diferents frases sintàcticament independents i la seva longitud total oscil·larà entre trenta-cinc i quaranta-cinc mots aproximadament. El grau de dificultat de les frases que componguin el text serà divers, de manera que s'alternaran frases de comprensió pràcticament immediata amb frases de sintaxi més complexa, sempre d'acord amb els objectius terminals assenyalats en el currículum.

Per a fer la versió, l'examinand podrà usar un sol diccionari i els fulls de gramàtica que habitualment acompanyen els diccionaris. No li serà permès, però, utilitzar cap altre tipus de material, com ara apunts personals de gramàtica o fotocòpies de reculls gramaticals o lèxics. Tot i això, el text anirà acompanyat de la traducció del lèxic més singular (topònims i antropònims poc habituals, mots amb una accepció poc freqüent, etc.). Eventualment podrà haver-hi també notes aclaridores, si ho aconsella el grau de dificultat morfològica o sintàctica d'algun fragment.

2n. Exercici de morfosintaxi.

L'objectiu principal d'aquest exercici és que l'estudiant mostri que ha assolit "la capacitat de reflexionar sobre els conceptes morfosintàctics propis del llatí" (OBJECTIU 2 del currículum).

L'exercici constarà de qüestions concretes relacionades amb alguns aspectes de morfologia i/o de sintaxi del text proposat.

3r. Exercici sobre l'ús d'expressions llatines o literatura o civilització romana i patrimoni arqueològic.

L'objectiu principal d'aquest exercici és comprovar, a través de preguntes de resposta ràpida, que l'estudiant "és capaç de relacionar fets lingüístics del llatí amb altres de les llengües que en deriven" (OBJECTIU 3 del currículum) i "d'identificar i reconèixer les principals realitzacions literàries i de la civilització romanes" (OBJECTIU 4 del currículum).

L'exercici constarà de qüestions concretes que l'estudiant haurà de respondre amb brevetat, de manera immediata i ràpida a) sobre el significat o l'ús en un context determinat d'expressions llatines adaptades o incorporades com a llatínismes al català; o b) sobre els continguts de literatura, o c) sobre els continguts de civilització romana i patrimoni arqueològic. Les qüestions podran ser formulades en termes d'elecció múltiple o de veracitat/falsedat.

4r. Desenvolupament d'un tema de literatura o de civilització romana i patrimoni arqueològic.

L'objectiu principal d'aquest exercici és comprovar la capacitat que té l'estudiant "d'identificar i reconèixer les principals realitzacions literàries i de la civilització romanes" (OBJECTIU 4 del currículum), o "d'extreure informació de textos pertanyents als diferents gèneres literaris tot distingint-ne els trets essencials" (OBJECTIU 5 del currículum). Una opció de la prova contindrà una pregunta referida als continguts de civilització i patrimoni, i l'altra opció una pregunta referida als continguts de literatura.

L'exercici requerirà una resposta en forma de redactat i podrà tenir diversos formats: pregunta d'assaig amb qüestions que serveixin de guia per a la resposta; comentari d'una de les lectures proposades; comentari d'un text referit als continguts de literatura o d'una imatge (plànol, planta, alçat, etc.) referida als continguts de civilització, etc.

A efectes de confecció de la prova, els continguts que apareguin en la pregunta 3 de cada una de les opcions (A/B) es complementaran amb els que apareguin en la pregunta 4 de la mateixa opció. Així, per exemple, si en la pregunta 4 de l'opció A es demanen continguts de literatura, en la pregunta 3 de l'opció A no es demanaran continguts de literatura, sinó o bé de lèxic o bé de civilització i patrimoni.

Criteris generals d'avaluació

Els criteris generals exposats aquí seran concretats en les pautes específiques de correcció de cada prova.

1r. Versió d'un text (5 punts).

La versió del text serà qualificada amb un màxim de 5 punts. El principal criteri que s'aplicarà en la seva valoració serà si l'alumnat ha reflectit amb coherència i cohesió el sentit general del text i el de cada una de les frases, encara que això vagi en detriment de la "literalitat" estricta.

Cada un dels fragments o de les frases del text tindrà una valoració independent, de manera que l'estudiant podrà obtenir puntuacions parcials pels encerts parcials. La interpretació d'aquelles frases o construccions que tinguin una dificultat especial -ja sigui morfosintàctica, ja sigui lèxica o estilística- serà valorada amb més puntuació.

Cada estudiant podrà fer ús del mètode que cregui més convenient per arribar a obtenir la seva versió, sense cap mena de restricció.

2n. Exercici de morfosintaxi (1 punt).

Aquest exercici serà qualificat amb un màxim d'1 punt, que podrà ser fraccionat segons el nombre de qüestions proposades.

3r. Exercici sobre l'ús d'expressions llatines o literatura o civilització romana i patrimoni arqueològic (2 punts).

L'examinand haurà de resoldre un màxim de vuit qüestions de resposta ràpida. Si la formulació de les qüestions està feta en termes d'elecció múltiple o de veracitat / falsedat, els errors seran penalitzats amb la sostracció de punts corresponent, d'acord amb les normes habituals en aquests casos.

4r. Desenvolupament d'un tema de literatura o civilització romana i patrimoni arqueològic. (2 punts).

Aquest exercici, que serà valorat amb un màxim de 2 punts, no pretén aconseguir una resposta exhaustiva per part de l'examinand. Amb tot, la resposta haurà de ser precisa i en forma de redactat, i se centrarà en les qüestions que, a tall de guia, apareguin en l'enunciat del tema.

Per tant, l'estudiant haurà d'evitar les respostes telegràfiques i, com a mínim, haurà de cenyir-se a les qüestions que se li plantegin i a allò que sigui realment significatiu, tot evitant la pura divagació. Una resposta general que no tingui en compte les qüestions que es demanen, malgrat que reflecteixi que l'estudiant té altres coneixements, no serà valorada. En canvi, sí que es valorarà positivament qualsevol resposta que amplii o aprofundeixi alguna de les qüestions proposades com a guia.

Les pautes específiques de correcció de cada prova contemplaran una distribució de la puntuació global per a cada una de les qüestions proposades com a guia, atenent al seu grau de dificultat o al volum d'informació requerida.

De manera especial, en aquesta qüestió es valorarà positivament la correcció, la coherència, la cohesió i l'adequació del text. Aquests aspectes poden resultar decisius a l'hora d'arrodonir la qualificació final de la prova.

CONCRECIÓ DEL CURRÍCULUM DE LA MATÈRIA LLATÍ

BLOC 1: La llengua llatina

1. Característiques d'una llengua flexiva. Nocions bàsiques de fonètica i de prosòdia.
2. Morfosintaxi nominal. Flexió del nom substantiu i del nom adjectiu. Valor sintàctic bàsic dels casos. Reconeixement de formes considerades irregulars que apareixen amb un elevat índex de freqüència.
3. Morfosintaxi pronominal. Els pronoms anafòrics, demostratius, indefinits, interrogatius, personals, possessius i relatius.
4. Morfosintaxi verbal. Formes personals actives i passives que presenten un índex elevat de freqüència (present i pretèrits perfet, imperfet i plusquamperfet d'indicatiu i de subjuntiu); formes no personals actives i passives (participis de present i de passat; infinitius de present i de passat); formes considerades irregulars que apareixen amb un elevat índex de freqüència. Construccions de participi i d'infinitiu.
5. Sintaxi de l'oració simple.
6. Sintaxi de l'oració complexa. Coordinació. Subordinació d'aparició més freqüent en llatí. Oracions de relatiu. Construccions introduïdes per les conjuncions CVM (temporals i temporals-causals), VT (completives, finals, consecutives) / NE (completives i finals) i VT NON (consecutives).
7. Preposicions i conjuncions més habituals.

BLOC 2: Els textos llatins i la seva interpretació

1. Traducció de textos originals en prosa de qualsevol època de la llatinitat, excepció feta dels que presenten formes amb dificultats foneticomorfològiques que poden dificultar-ne la comprensió.
2. Anàlisi morfosintàctica dels elements que conformen el textos llatins.
3. Ús del diccionari de llatí.

BLOC 3: El lèxic llatí

1. Expressions llatines dels registres estàndard i culte del català. (Vegeu annex 1).

BLOC 4: Roma i la pervivència de la cultura clàssica

1. Civilització romana.

- 1.1. Urbanisme (disseny, fundació i traçat de les ciutats, muralles) i obres públiques (aqüeductes, ponts i vies).
- 1.2. L'habitatge (*domus, uillae i insulae*).
- 1.3. El temps d'oci. Forma i funció dels edificis (teatre, amfiteatre, circ i termes) i activitats que s'hi desenvolupaven.
- 1.4. Els temples.

2. Patrimoni arqueològic.

- 2.1. La presència romana a Catalunya: *Barcino, Emporiae, Ilerda, Tarraco*.
- 2.2. La presència romana a la resta d'Hispania. *Emerita Augusta*. (Vegeu annex 2).

3. Literatura. Principals gèneres i autors llatins.

- 3.1. Poesia dramàtica: Plaute.
- 3.2. Poesia èpica: Virgili. Les *Metamorfosis* d'Ovidi, un poema epicodidàctic.
- 3.3. Poesia lírica: Horaci.
- 3.4. Poesia elegíaca: Ovidi.
- 3.5. Prosa historiogràfica: Cèsar.
- 3.6. Oratòria: Ciceró.

Els estudiants hauran de llegir el cant II de *l'Eneida* de Virgili, i els següents relats de *Les Metamorfosis* d'Ovidi: Deucalió i Pirra (1, 313-415), Dafne (1, 416-567), Faetont (1, 750-779; 2, 1-332), Píram i Tisbe (4, 55-166) i Aracne (6, 1-145).

ANNEX 1. LLISTA DE LLATINISMES

Expressions d'origen morfològic divers que s'han adaptat a l'ortografia catalana i s'usen com a sintagmes nominals en diferents àmbits.

Accèssit	Memoràndum
Addenda	Plus
Agenda	Postdata
Àlies / <i>alias</i>	Quid
Àlter ego	Quòrum
Desideràtum	Súmmum
Esnob	Vis còmica
Lapsus	Ultimàtum
Maremàgnum	

Expressions d'origen morfològic divers que no s'han adaptat a l'ortografia catalana i s'usen en àmbits diferents com a sintagmes nominals en la forma llatina.

<i>Casus belli</i>	<i>Rara avis</i>
<i>Modus operandi</i>	<i>Statu quo</i>
<i>Modus vivendi</i>	<i>Totum revolutum</i>
<i>Opera prima</i>	<i>Vox populi</i>
<i>Quid pro quo</i>	

Expressions d'àmbit general amb sentit adverbial temporal.

<i>Ante meridiem</i> (a. m.)	<i>In fraganti</i> (de <i>in flagranti</i>)
<i>A posteriori</i>	<i>Ipsa facto</i>
<i>A priori</i>	<i>Post meridiem</i> (p. m.)
<i>Hic et nunc</i>	<i>Sine die</i>
<i>In extremis</i>	<i>Suo tempore</i>

Expressions d'àmbit general amb sentit adverbial modal.

<i>Ad hoc</i>	<i>In albis</i>
Bis	<i>In crescendo</i>
<i>Ex abrupto</i>	<i>Lato sensu</i>
<i>Ex aequo</i>	<i>Motu proprio</i>
<i>Ex professo</i>	<i>Sine qua non</i>
<i>Gratis et amore</i>	<i>Stricto sensu</i>

Expressions usades principalment en l'àmbit jurídic.

<i>De facto</i>	<i>Patria potestas</i>
<i>De iure</i>	<i>Persona non grata</i>
<i>Dura lex, sed lex</i>	<i>Si vis pacem, para bellum</i>
<i>Habeas corpus</i>	<i>Sub iudice</i>
<i>In dubio pro reo</i>	

Expressions usades principalment en l'àmbit mèdic.

<i>Coitus interruptus</i>	Placebo
<i>Delirium tremens</i>	<i>Rigor mortis</i>
<i>In vitro</i>	

Expressions usades principalment en els àmbits socioeconòmic i polític.

<i>Curriculum vitae</i>	<i>Per capita</i>
Dèficit	Ràtio
Hàbitat	Referèndum
Gravamen	Superàvit

Expressions d'origen religiós que s'usen en àmbits generals.

<i>Anno Domini</i> (A. D)	Rèquiem
<i>Inri</i>	<i>RIP (requiescat in pace)</i>
<i>Mea culpa</i>	<i>Santa Sanctorum</i>
<i>Peccata minuta</i>	<i>Vade retro</i>
<i>Per saecula saeculorum</i>	<i>Vrbi et orbi</i>

Expressions referides generalment a l'àmbit universitari

Alma mater
Cum laude
Ex cathedra

Honoris causa
Numerus clausus

Expressions usades per referir-se a tòpics literaris

Aurea mediocritas
Beatus ille
Captatio benevolentiae

Carpe diem
Deus ex machina
Vbi sunt

Aforismes i expressions proverbials

Ad Kalendas Graecas
Alea iacta est
Cogito ergo sum
Errare humanum est
Festina lente

Mens sana in corpore sano
Facta, non verba
Non plus ultra
Panem et circenses
Veni, vidi, vici

Altres expressions d'ús general

Etcètera
Id est
Idem
In situ
Inter nos
Per se

Post scriptum
Sui generis
Verbi gratia
Versus
Viceversa

ANNEX 2. RELACIÓ DELS MONUMENTS ROMANS DE CATALUNYA I D'HISPÀNIA QUE CAL CONÈIXER.

Els pertanyents a les ciutats i territoris de *Barcino*, *Emporiae*, *Ilerda*, *Tarraco* i *Emerita Augusta*.

A més, quan escaigui, els estudiants hauran de poder esmentar, com a mínim, dos exemples concrets (de Catalunya o de la Península Ibèrica) de cadascun dels següents monuments: aqüeductes, vies, ponts, muralles, teatres, amfiteatres, circs, termes i temples. Només a tall d'exemple, trets els que ja formen part dels jaciments de les ciutats suara esmentades, adjuntem la llista següent:

Aqüeductes: Sant Jaume dels Domenys, Segòvia.

Vies: Augusta (ramal del Capsacosta), de la Plata.

Ponts: Martorell, Alcántara, Salamanca.

Muralles: Girona, Lugo, Astorga.

Teatres: Cartagena, Clúnia, Sagunt, Itàlica.

Amfiteatres: Itàlica, Segòbriga.

Circs: Toledo.

Termes: Badalona, Caldes de Montbui, Caldes de Malavella, Sant Boi de Llobregat.

Temples: Vic, Évora.